

Niðurstöður seiðarannsóknna í vatnakerfi
Blöndu 1987
Framvinduskýrsla

Sigurður Guðjónsson og
Friðjón Már Viðarsson 1988.

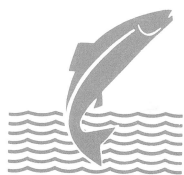
Veiðimálastofnun

VMSTR/88012

Eintak bókasafns

VMST- R/88012

VEIÐIMÁLASTOFNUN
Bókasafn

VEIÐIMÁLASTOFNUN
Vistfræðideild

444
790

Niðurstöður seiðarannsóknna í vatnakerfi
Blöndu 1987
Framvinduskýrsla

Sigurður Guðjónsson og
Friðjón Már Viðarsson 1988.

Veiðimálastofnun

VMSTR/88012

VEIÐIMÁLASTOFNUN
Hverfisgötu 116, Pósthólf 5252
125 Reykjavík.

Inngangur

Rannsóknir á seiðaástandi í vatnakerfi Blöndu hafa nú staðið í nokkur ár. Yfirlit um þær rannsóknir er að finna í samantekt Sigurðar Guðjónssonar 1987. Hér er ætlunin að gera grein niðurstöðum rannsókna á fiskungviði í Blöndu sem fram fóru sumarið 1987. Þessar rannsóknir eru hluti af stærra rannsóknarverkefni sem er tilkomið vegna fyrirhugaðrar virkjunar Blöndu. Aður hefur verið gert grein fyrir niðurstöðum úr öðrum hlutum rannsókna á fiskstofnum Blöndu árið 1987 (Sigurður Guðjónsson 1988, Sigurður Guðjónsson og Friðjón Már Viðarsson 1988).

Framkvæmd

Beitt var svipuðum rannsóknaraðferðum og í fyrri könnunum og vísast til þeirra um aðferðir. Rafveitt var á svipuðum stöðum og í fyrri könnunum (Mynd 1). Farin var ein rafveiðiyfirferð á hverjum stað. Veitt var á 15 stöðum í Svartá, í Bugalæk, á 2 stöðum í Fossá, í Hólslæk og Hvammsá, á 3 stöðum í Hlíðará, á 3 stöðum í Auðólfssstaðaá, í Strjúgsá. A heiðunum var veitt í Galtará, Haugakvísl, Herjólfslæk, Kúlukvísl og á 3 stöðum í Seyðisárkerfinu. Veitt var í seinni hluta júlímánaðar.

Síritandi hitamælar voru starfræktir á nokkrum stöðum í vatnakerfinu sumarið 1987.

Niðurstöður og umræður

Þar sem lax er að finna er yngstu árgangarnir til staðar (Tafla 1).

Svartá

Eins og í fyrri seiðakönnunum var lítið um lax niður undir bæinn Hvamm. Þegar neðar kemur í ána eykst fjöldi laxaseiða smá saman og er mestur neðst (Mynd 2). Greinilegt er að Svartá er að lifna á ný og yngstu árgangarnir eru þokkalega stórir (Mynd 3).

Auk lax er einnig að finna urriða og bleikju í Svartá (Mynd 4).

Þverár Svartár

Í Bugalæk sem rennur úr Bugavatni fundust laxaseiði úr sleppingu frá 1986. Annars var bleikja þar aðaltegundin (Mynd 5). Sleppingar smáseiða af laxi á þessum slóðum hafa ekki gefið merkjanlegan árangur. Líklega væri búið að finna náttúruleg seiði á þessum slóðum ef að þarna þryfist lax. Vöxtur laxaseiða í Bugalæk er góður en líklega hitnar lækurinn of seint á vori til að gönguproski verði á heppilegum tíma. Bleikjuseiði alast upp í læknum og ekki er ólíklegt að þau gangi svo upp í Aðalmannsvatn (Bugavatn).

Í Fossá var eingöngu bleikja sem fékkst í rafveiðinni (Mynd 6) enda er góð bleikjuveiði í Fossá. Lax virðist ekki hrygna að staðaldri í Fossá.

Í Hólslæk var sleppt seiðum 1987 um vorið þá 4 til 5 sm löngum. Eftir þeim vexti sem laxasleppiseiði náðu sumarið 1987 ættu þau að ná þarna göngustærð á einu ári (Mynd 7). Enn er of snemmt að segja til um hvað mikið skilar sér af þessum seiðum aftur. Í læknum er einnig urriði og bleikja (Mynd 7).

Í Hvammsá var einnig sleppt seiðum eins og í Hólslæk. Í Hvammsá vantar hrygningarskilyrði sem er hugsanleg skýring á laxleysi í ánni. Laxaseiði dafna vel í læknum (Mynd 8) og ættu að ganga til sjávar vorið 1988. Enn er ekki hægt að segja til um hvort eða hvað mikið þessi slepping gefur að laxi. Í ánni er einnig bleikja og urriði (Mynd 8).

Í Hlíðará er lax að finna auk urriða og bleikju (Mynd 9). Þar var sleppt seiðum vorið 1987 til að fylla inn fyrir klakárgang 1986 sem vantaði í ánni ofantil að mestu. Að öðru leyti er ástand laxastofnsins í Hlíðará gott.

Þverár Blöndu í Langadal

Í Auðólfssstaðaá var að finna bæði lax og urriða (Mynd 10). Allir seiðaárgangar af laxi voru til staðar nema nýklakin seiði sem sennilega hafa ekki verið skriðin upp úr botnmölinni þegar rafveiðin fór fram.

Í Strjúgsá voru yngstu árgangar lax allra neðst í ánni (Mynd 11) enda er áin aðeins lítill lækur sem er fiskgengur

stutt. Sennilegt er að hrygning eigi sér stað neðst í læknum og seiði fari síðan út í Blöndu þegar þau stækka.

Heiðaár

Í ánum á Auðkúluheiði er bleikja aðalfisktegundin (Mynd 12) enda eru þar aðaluppeldissvæði sjóbleikjunnar í Blöndu.

Í ánum á Eyvindarstaðaheiði er hins vegar urriði til staðar auk bleikjunnar. Í Galtará var einnig að finna laxaseiði úr hrygningu 1984 (Mynd 13). Líklega er lax víðar að finna í þessum ám en árið 1987 var veitt á fáum stöðum. Veitt verður víðar 1988.

Hitafar

Hitamælingar eru afar hjálplegar til að skýra útbreiðslu fisktegunda á vatnasvæðinu. Í ljós kemur að árnar á Eyvindarstaðaheiði eru mun hlýrri á sumrin en ár á Auðkúluheiði (Tafla 2).

Hitamunur efst og neðst í Svartá er talsverður. Fossá og Svartá við Stafn eru 2 til 3 °C kaldari en Svartá neðst (Tafla 2). Bleikja er því aðaltegundin á kaldari stöðunum ofantil í Svartárkerfinu en laxinn tekur svo við þar sem hlýrra er. Hitamælingar verða fyrst mikilvægar þegar þær hafa staðið í langan tíma.

Heimildir

Sigurður Guðjónsson 1987. Niðurstöður seiðarannsókna í vatnakerfi Blöndu 1986. Veiðimálastofnun. Skýrsla. 23 bls. VMSTR/86013.

Sigurður Guðjónsson 1988. Sleppingar gönguseiða í Blöndu og endurheimtur þeirra. Framvinduskýrsla. 8 bls. VMSTR/88008.

Sigurður Guðjónsson og Friðjón Már Viðarsson 1988. Rannsóknir á fiskstofnum Blöndu 1987. Göngufiskar. Veiðimálastofnun. Skýrsla. 29 bls. VMSTR/88011.

Tafla 1 Fjöldi seiða á hverja 100 m² sem veiddust í einni rafveiðiyfirferð í vatnakerfi Blöndu 1987.

A	Fjöldi stöðva	Stærð stöðva m ²	Fisk- tegund	Fjöldi seiða eftir aldri á 100 m ²							sleppiseiði	Alls
				0	1	2	3	4	5	6		
Svartá	15	9550	Lax	0.3	0.9	0.4	*	*	*			1.6
			Bleikja	0.1	0.2							0.3
			Urriði		0.2	0.1						0.3
Fossá	2	1000	Lax									
			Bleikja	0.3	2.0	1.3						3.6
			Urriði									
Hlíðará	3	1100	Lax	0.1	2.2	1.1	0.5				0.7	4.6
			Bleikja		0.1	0.1						0.2
			Urriði		0.1	0.1						0.2
Bugalækur	1	300	Lax								1.0	1.0
			Bleikja	0.3	2.0	1.3						3.6
			Urriði									
Hólslækur	1	350	Lax								3.4	3.4
			Bleikja	0.9	0.9	0.3						2.1
			Urriði		0.3	3.1	0.6					4.0
Hvammhá	1	200	Lax								2.5	2.5
			Bleikja		1.0	0.5						1.5
			Urriði			1.5						1.5
Strjúgsá	1	60	Lax	1.7	3.3							5.0
			Bleikja									
			Urriði									
Kúlukvísl	1	500	Lax									
			Bleikja		0.2	0.6						0.8
			Urriði									
Seyðisá	3	1100	Lax									
			Bleikja	0.7	2.6	1.2						4.5
			Urriði					0.3				0.3
Auðólfstaðará	3	1020	Lax		1.2	5.7	0.3					7.2
			Bleikja									
			Urriði		2.9	1.4						4.3
Galtará	1	300	Lax			2.0						2.0
			Bleikja		0.3							0.3
			Urriði		2.3	3.0						5.3
Haugakvísl	1	400	Lax									
			Bleikja			0.3	0.3					0.6
			Urriði					0.3	0.3			0.6
Herjólfslækur	1	300	Lax									
			Bleikja			0.3	0.3					0.6
			Urriði					0.3	0.3			0.6

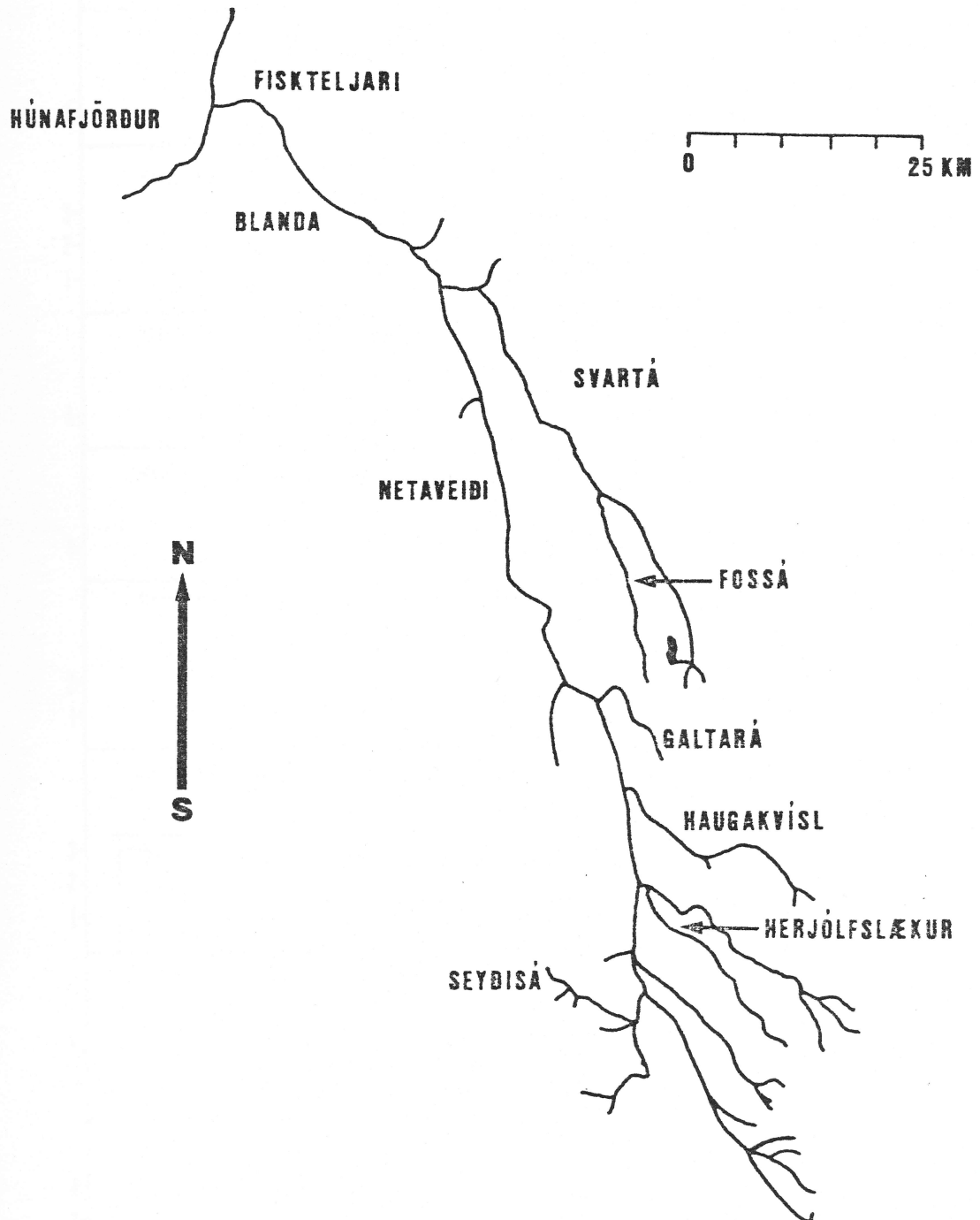
* fjöldi undir 0.05 seiðum á 100 m²

Tafla 2. Hitafar á nokkrum stöðum í vatnakerfi Blöndu sumarið 1987.

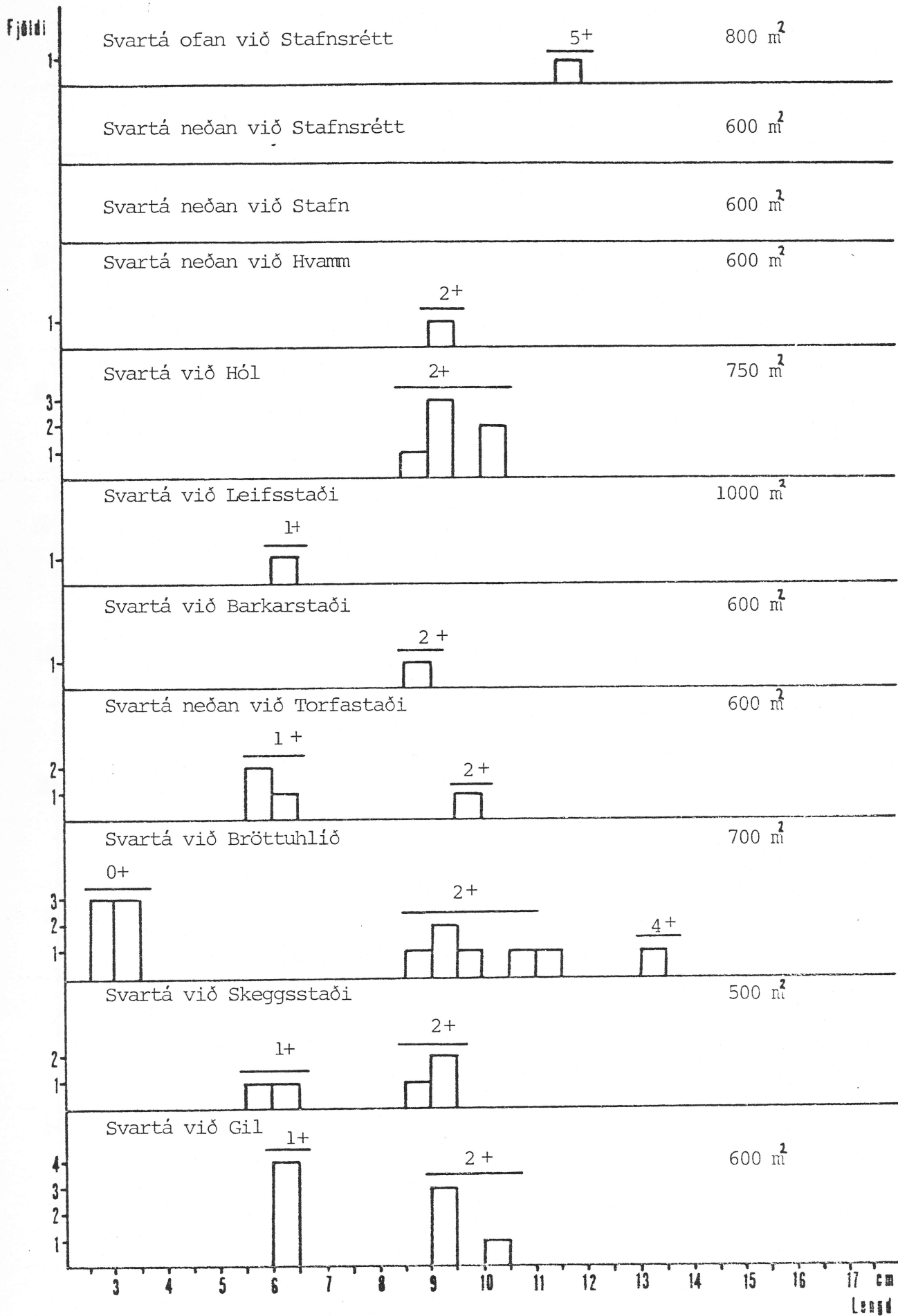
Staður		Júní	Júlí	Agúst	September
Blanda v/ Ennisflúðir	Meðalhiti	(10.6)	10.7	10.4	(6.9)
	Hágildi	15.0	15.2	13.8	10.2
	Lággildi	6.4	7.2	7.4	1.8
Seyðisá ofan ármóta Beljanda	Meðalhiti		7.4	7.1	(4.2)
	Hágildi		11.9	12.2	8.2
	Lággildi		3.7	3.2	1.1
Þegjandi	Meðalhiti		8.2	8.6	(5.6)
	Hágildi		12.8	14.5	10.2
	Lággildi		3.9	4.6	1.9
Herjólfslækur	Meðalhiti	(10.7)	9.8	9.7	(4.8)
	Hágildi	17.1	15.6	17.3	10.6
	Lággildi	5.1	4.9	5.2	0.0
Svartá neðst	Meðalhiti	(9.2)	10.5	10.1	(6.2)
	Hágildi	14.7	15.9	14.7	10.9
	Lággildi	4.4	6.3	6.0	0.9
Svartá v/Stafn	Meðalhiti	(7.3)	8.8	8.3	(5.1)
	Hágildi	13.4	14.2	12.8	9.5
	Lággildi	2.8	4.7	4.8	0.7
Fossá	Meðalhiti	(7.1)	7.6	7.2	(4.7)
	Hágildi	12.6	13.3	12.6	9.3
	Lággildi	2.9	4.2	3.4	0.8

Tölur í sviga tákna að mæling hefur ekki staðið allan mánuðinn.

VATNAKERFI BLÖNDU

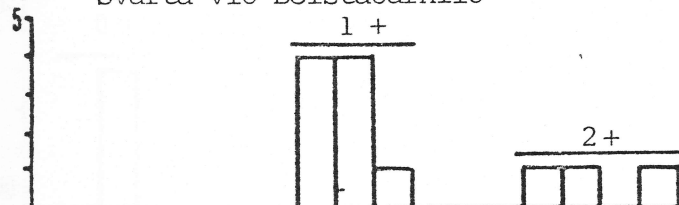
Mynd 1. Vatnakerfi Blöndu.

Mynd 2. Lengd og aldur laxaseiða á rafveiðistöðum í Svartá 1987.

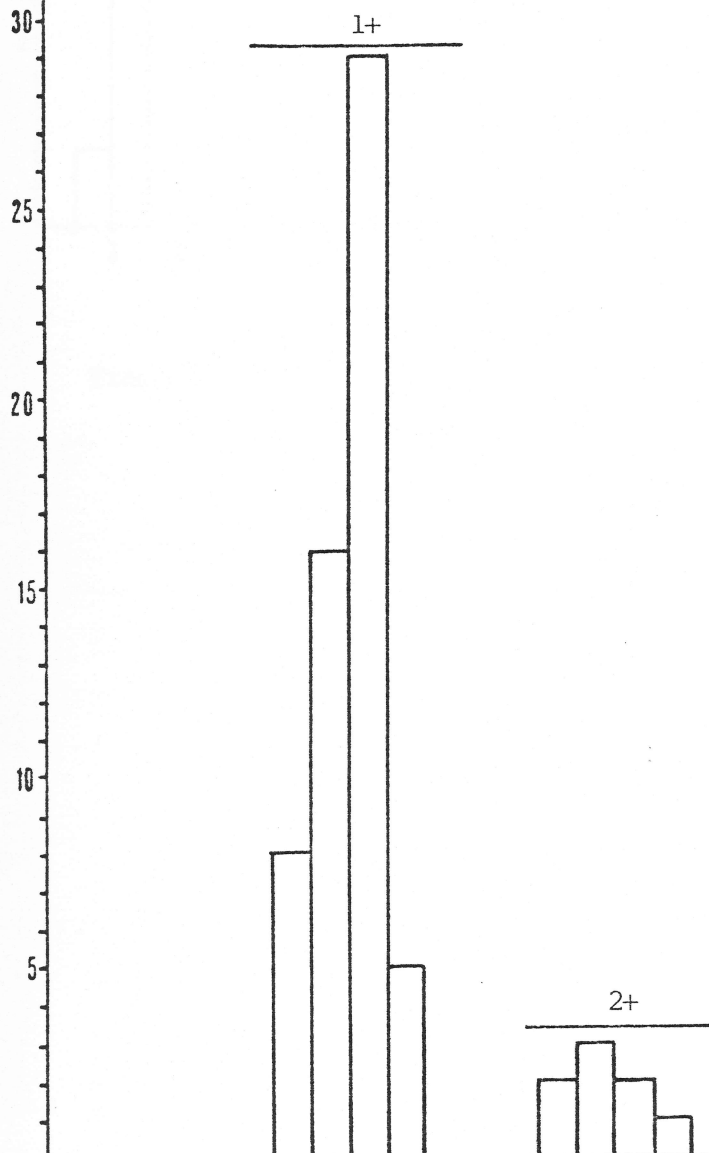
Svartá við Bólstaðarhlíð

700 m²

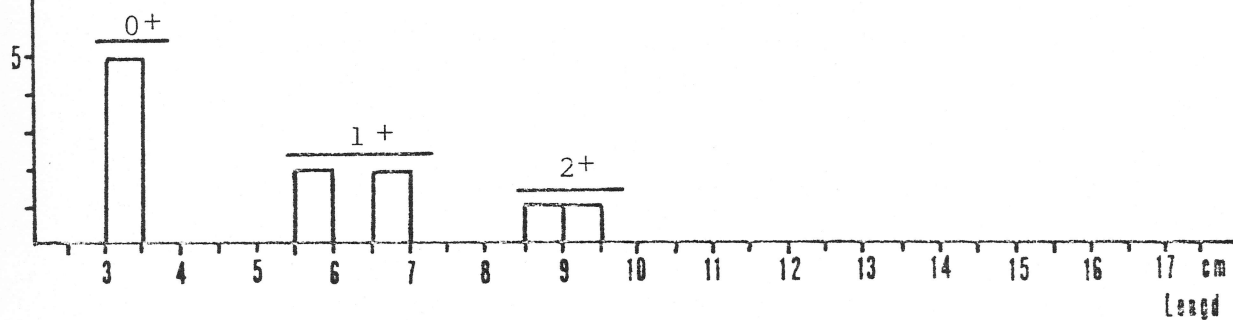
Svartá neðan við Bólstaðarhlíð

600 m²

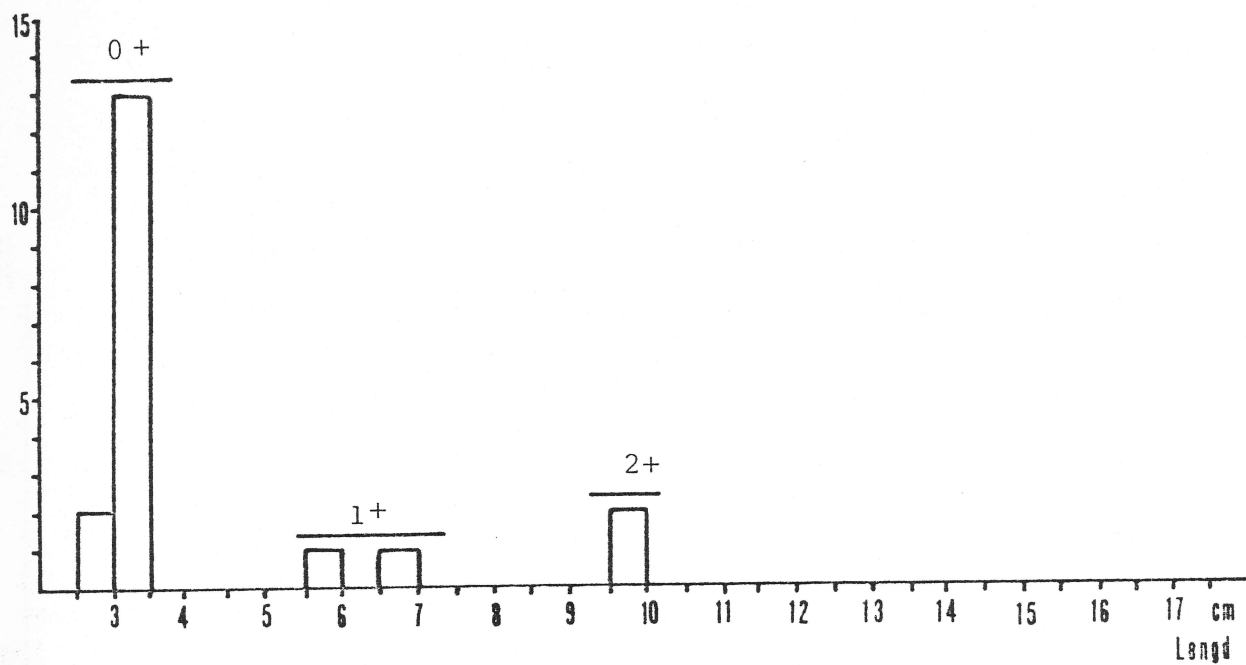

Svartá við Brú

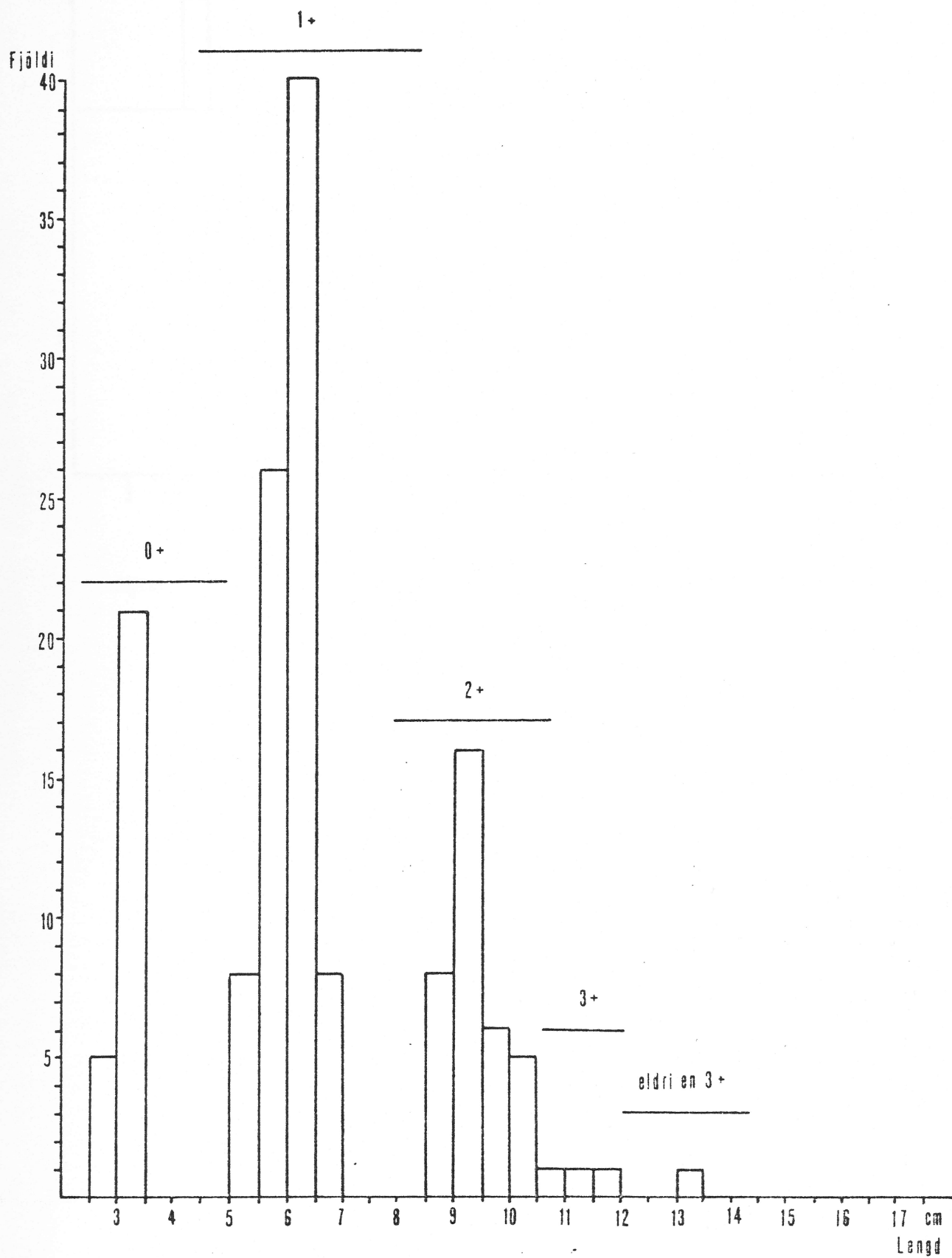
700 m²

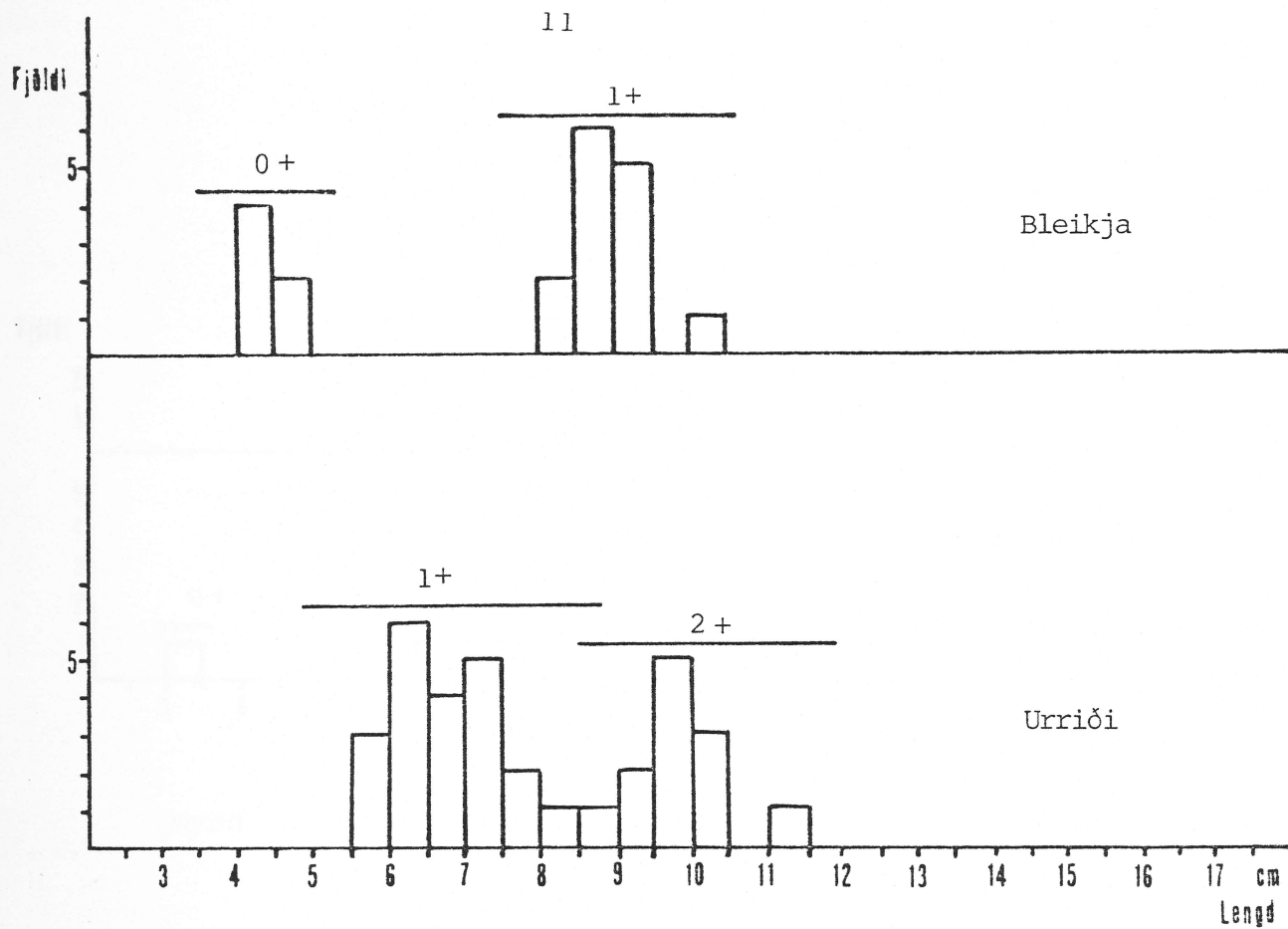
Framhald af mynd 2.

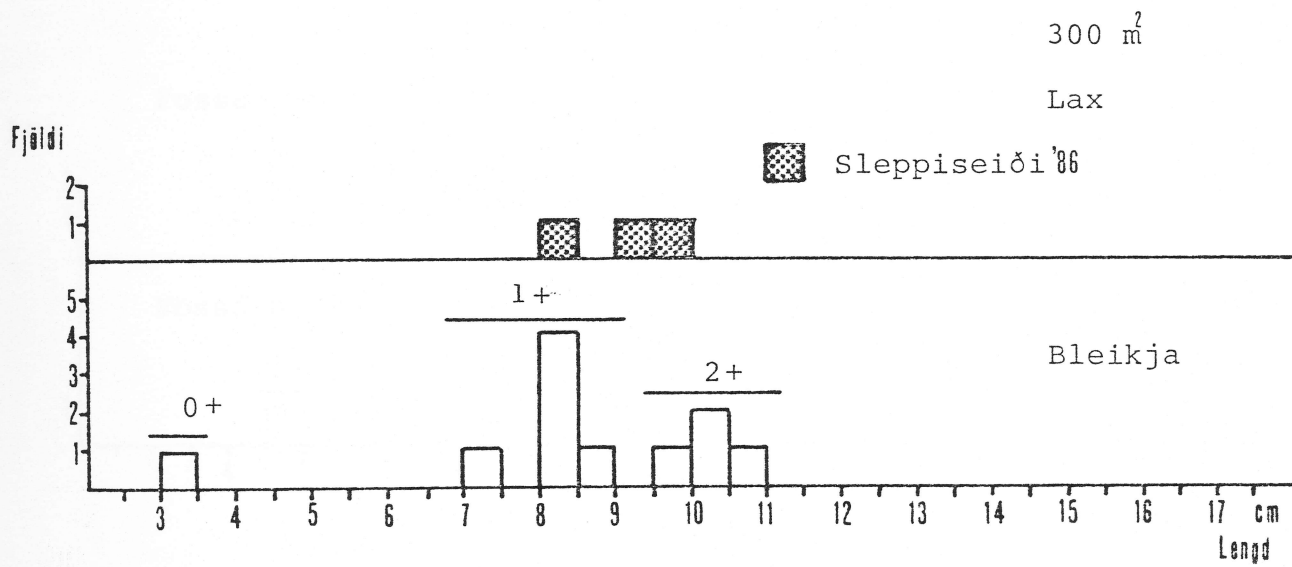
Framhald af mynd 2.

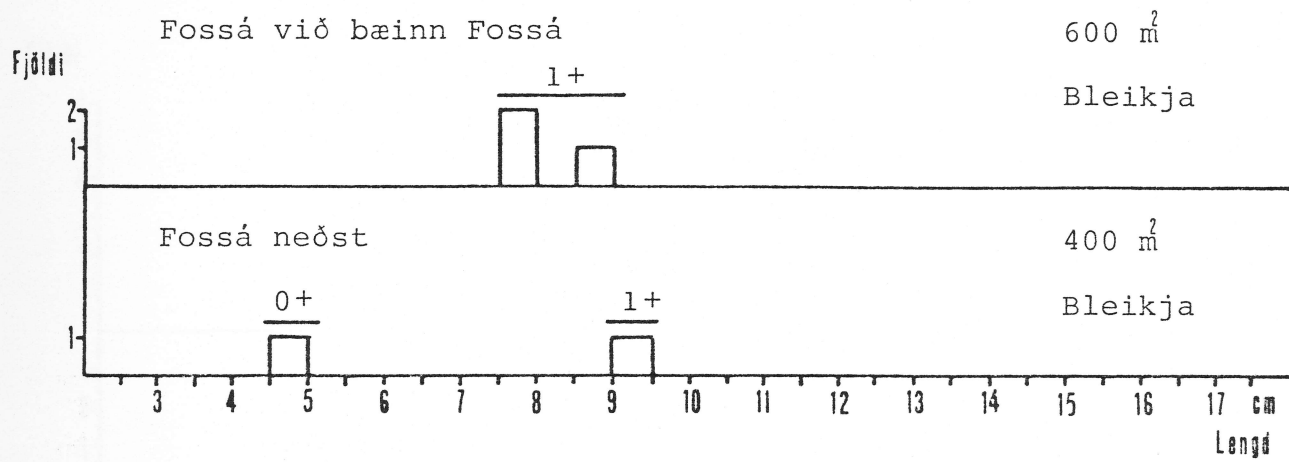
Mynd 3. Lengd og aldur laxaseiða í Svartá (allar stöðvar) 1987.

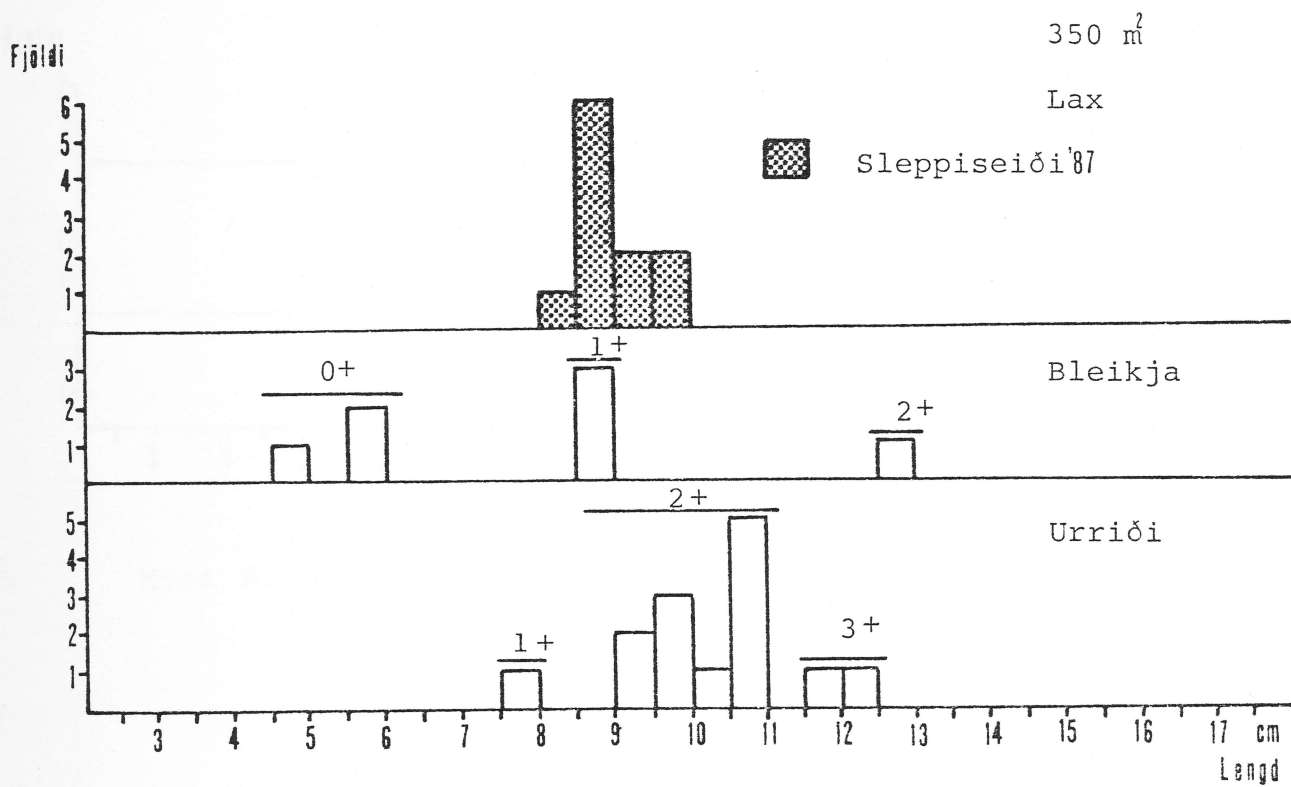
Mynd 4. Lengd og aldur bleikju og urriðaseiða í Svartá (allar stöðvar) 1987.

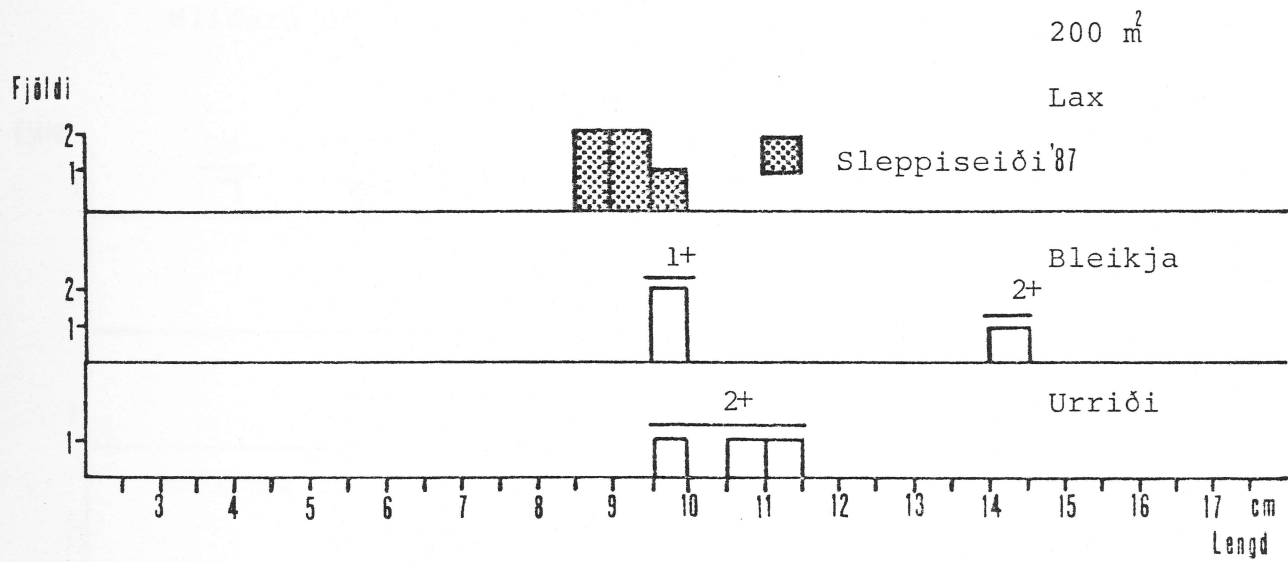
Mynd 5. Lengd og aldur seiða í Bugalæk 1987.

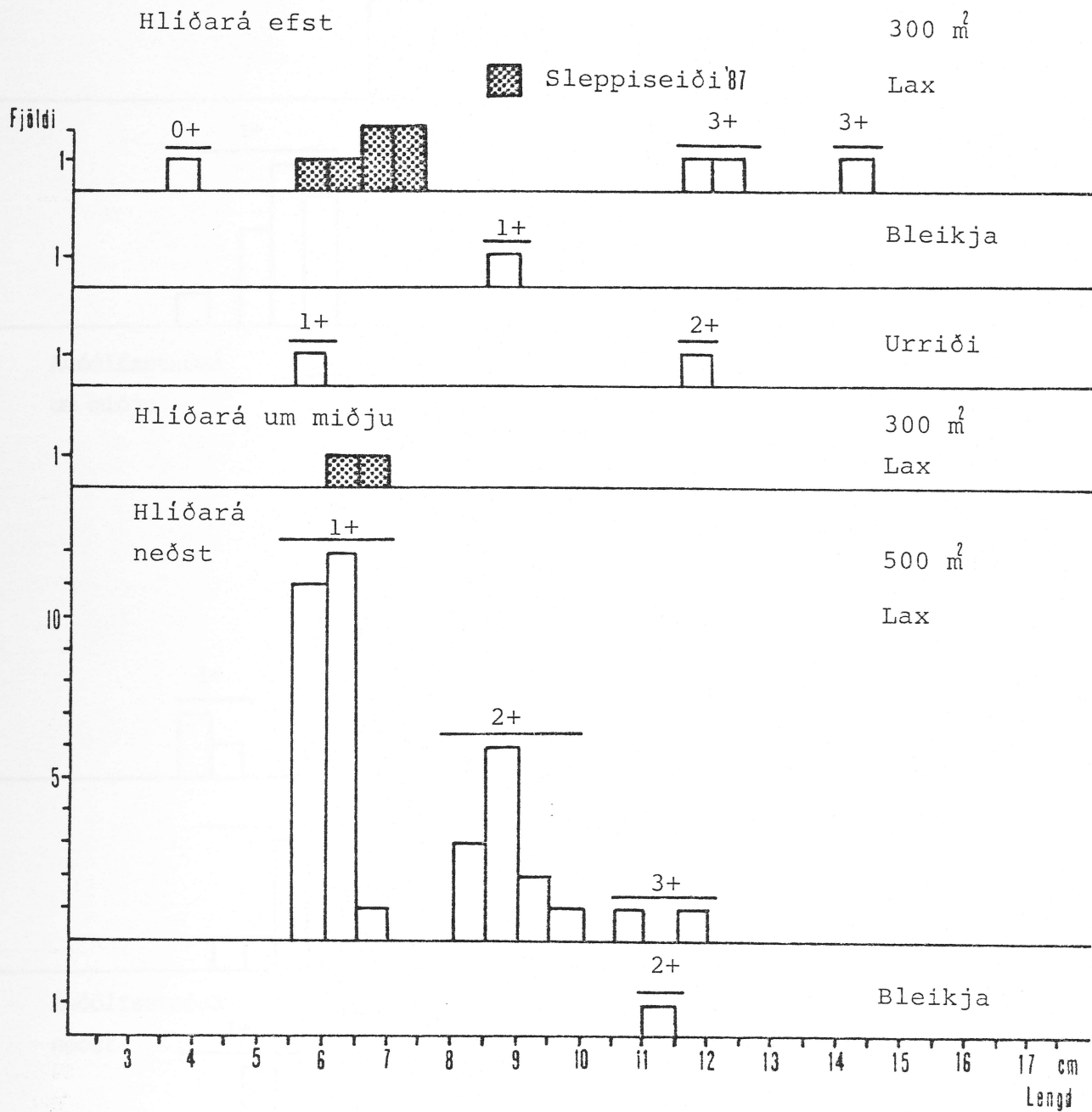
Mynd 6. Lengd og aldur seiða í Fossá 1987.

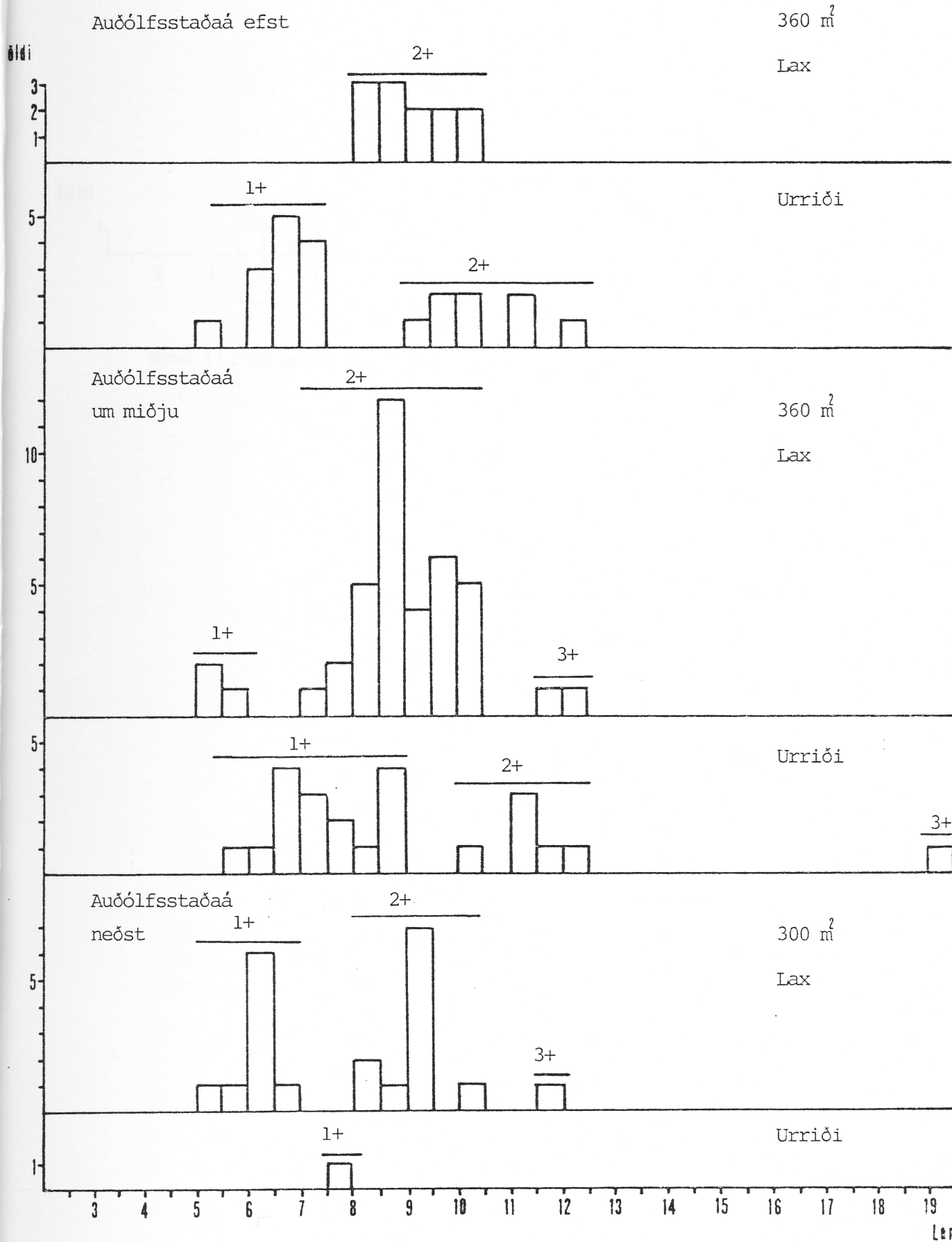
Mynd 7. Lengd og aldur seiða í Hólslæk 1987.

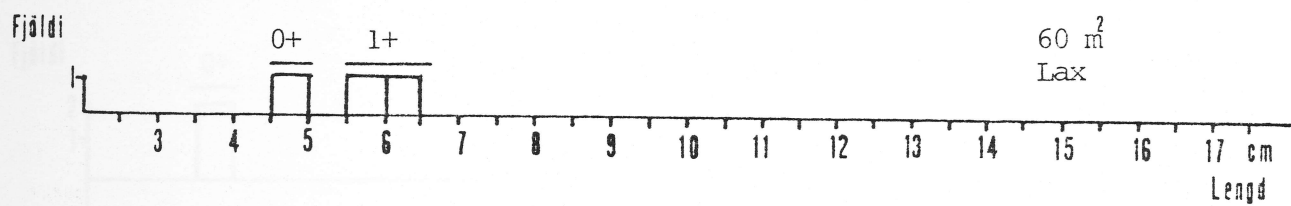
Mynd 8. Lengd og aldur seiða í Hvammsá 1987.

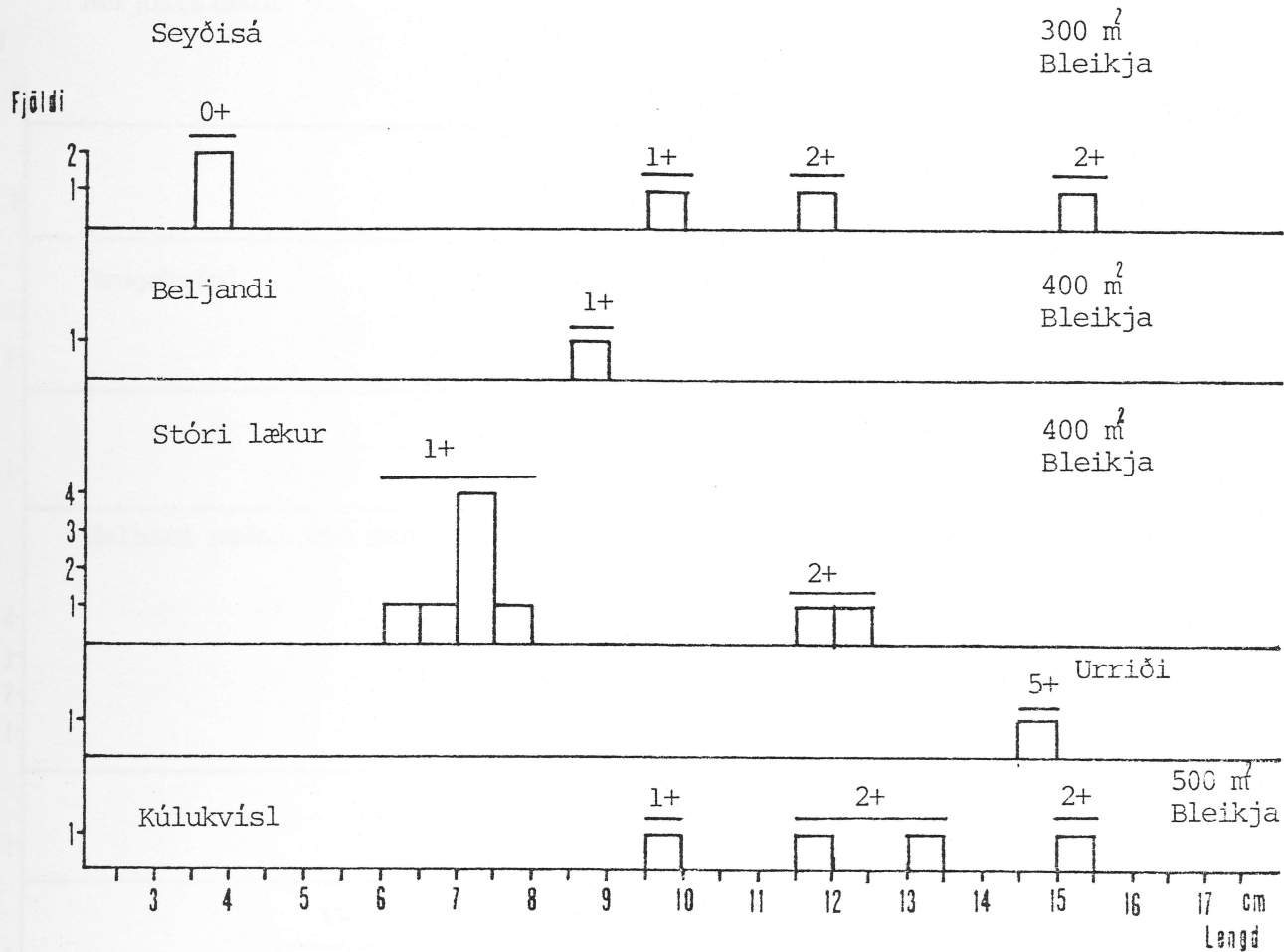
Mynd 9. Lengd og aldur seiða í Hlíðará 1987.

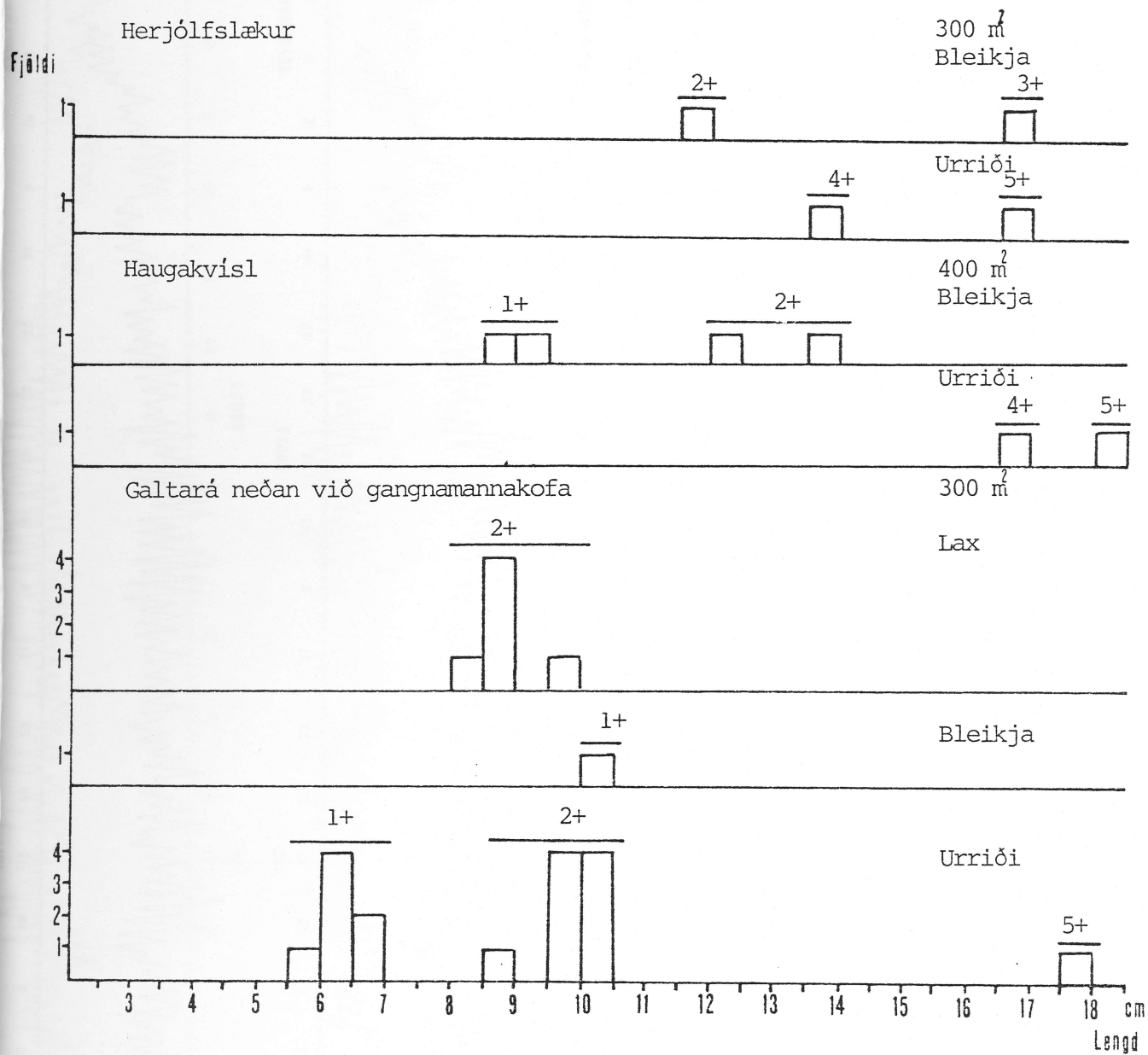
Mynd 10. Lengd og aldur seiða í Auðólfstaðaá 1987.

Mynd 11. Lengd og aldur seiða í Strjúgsá 1987.

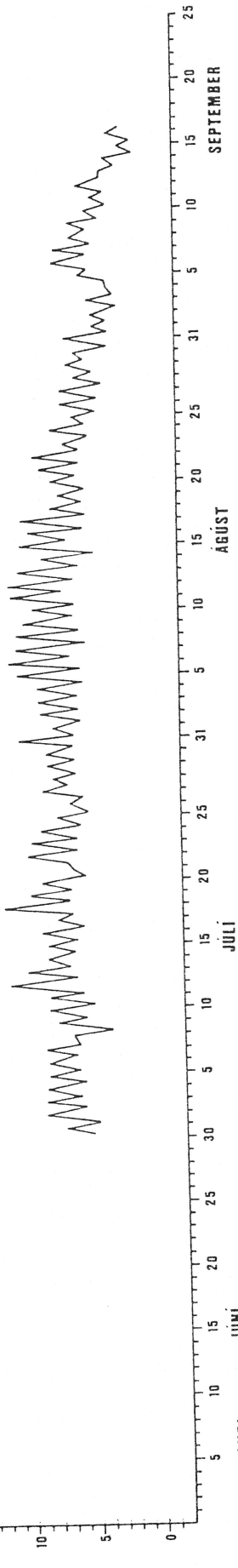
Mynd 12. Lengd og aldur seiða í ám á Auðkúluheiði 1987.

Mynd 13. Lengd og aldur seiða í ám á Eyvindarstaðaheiði 1987.

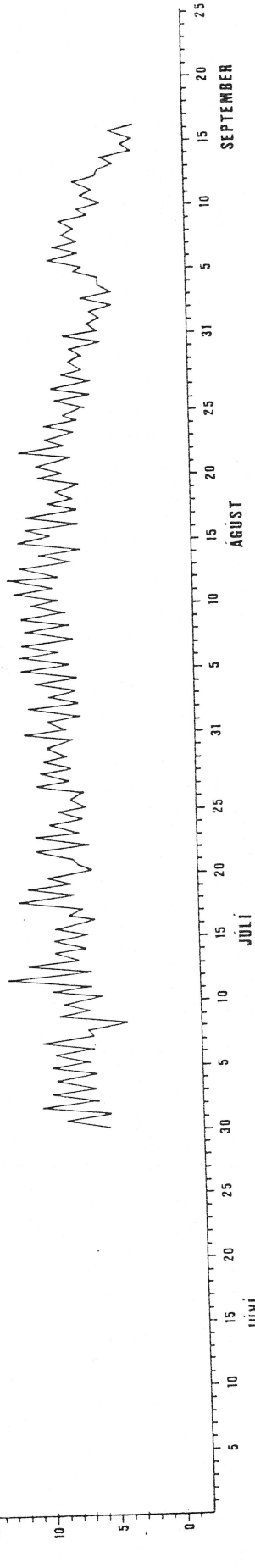
SEYDISÁ

a)

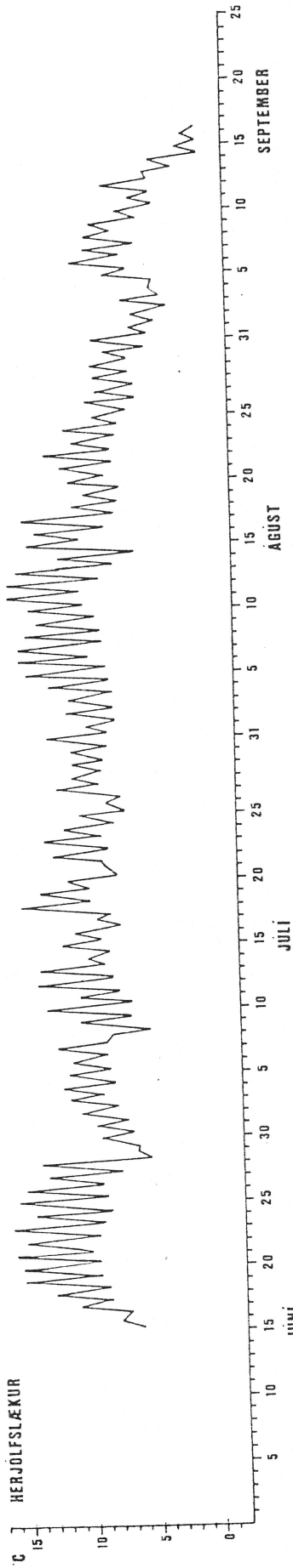
PEGJANDI

b)

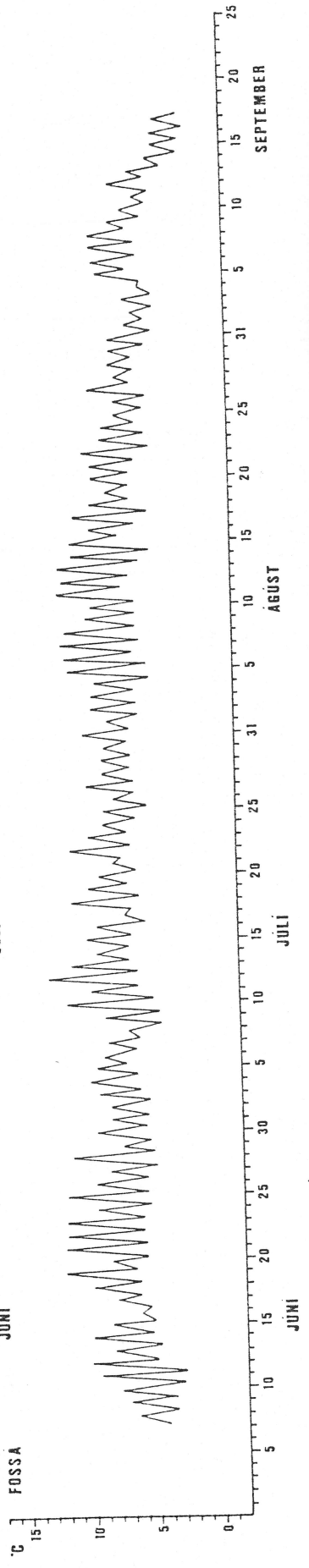
HERJÓFSLÆKUR

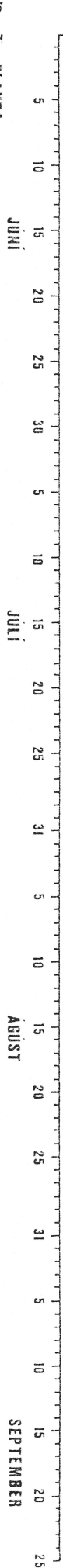
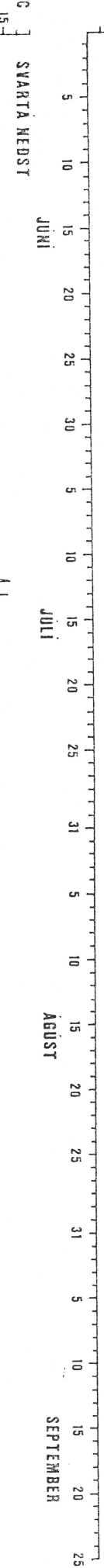
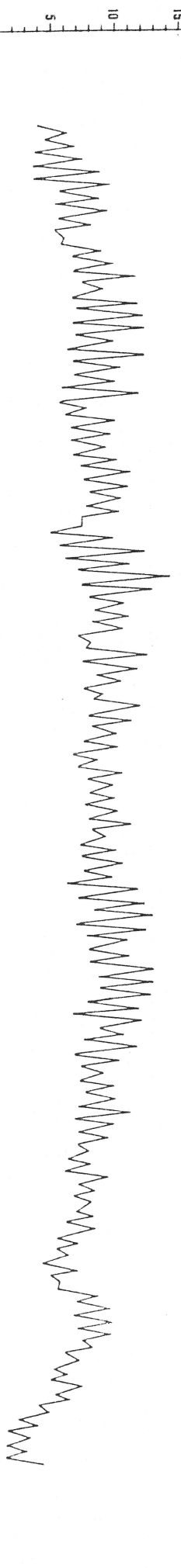
c)

FOSSA

d)

Mynd 14. Hitamelingar í a) Seyðisá b) Þegjanda c) Herjólfslæk
d) Fossá e) Svartá við Stafn f) Svartá neöst g) Blöndu.